

ประเพณีแห่งสงกรานต์ของชาติพันธุ์ลาวครั้ง ในเทศบาลตำบลโพรงมะเดื่อ
อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม

Songkran Flagship Festival of Lao Khrang Ethnic Identities in Phrong
Madua Subdistrict Muang District Nakhon Pathom Province

แพรวภัทร ยอดแก้ว

กลุ่มวิชาอาเซียนศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
praepat@webmail.npru.ac.th, kiaochoaum@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1. ประวัติศาสตร์ของชาติพันธุ์ลาวครั้ง เทศบาลตำบลโพรงมะเดื่อ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม 2. การประดิษฐ์ธงสงกรานต์ เพื่อใช้ในประเพณีแห่งสงกรานต์ของชาติพันธุ์ลาวครั้ง 3. ประเพณีแห่งสงกรานต์ของชาติพันธุ์ลาวครั้ง เทศบาลตำบลโพรงมะเดื่อ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม ผลการศึกษา พบว่า

1. ชาวลาวครั้ง คือ กลุ่มคนลาวที่เข้ามาก่อตั้งบ้านเรือนในเขตเทศบาลตำบลโพรงมะเดื่อ มีประวัติเริ่มก่อตั้งชุมชนในปลายรัชสมัยรัชกาลที่ 2
2. ธงสงกรานต์ ประกอบด้วย เสาธง ตัวธง หางธง ผู้ประดิษฐ์ธงสงกรานต์ คือ ปราชญ์ท้องถิ่นและชาวบ้านผู้สนใจ
3. ประเพณีแห่งสงกรานต์ คือ ประเพณีทำบุญทอดผ้าป่าของชาวลาวครั้งโพรงมะเดื่อ ซึ่งได้สืบสานประเพณีแห่งสงกรานต์มา 140 ปี โดยนิยมจัดงานในช่วงเดือนเมษายนของทุกปี หลังจากวันสงกรานต์ไปแล้ว

คำสำคัญ: ประเพณีแห่งสงกรานต์ ชาติพันธุ์ ลาวครั้ง โพรงมะเดื่อ

Abstract

The objective of this study was to study Songkran Flagship Festival of Lao Khrang Ethnic Identities in Phrong Madua Subdistrict Muang District Nakhon Pathom Province. The study revealed that

- 1. Lao Khrang was a group of Lao people who came to establish houses in the municipality of Vong Chom. History of the community at the end of the reign of King Rama II.*
- 2. Songkran flag consists of post flags, flags, tail flags. Songkran flag Creators were a local philanthropist and interested villagers.*
- 3. Songkran Flagship Festival was a tradition of merit making merit of Lao people. The tradition of Songkran Festival is celebrated for 140 years, popular in April every year. After Songkran Day.*

Keywords: Songkran Flagship Festival, ethnic, Lao Khrang, Phrong Madua

บทนำ

ศิลปวัฒนธรรมและประเพณีในท้องถิ่นไทย เป็นมรดกที่บรรพบุรุษไทยได้สร้างสรรค์และอนุรักษ์ สืบทอดวัฒนธรรม ประเพณีมาเนิ่นนาน เป็นที่ยอมรับนับถือในสังคมและเป็นเครื่องแสดงความเป็นอารยะของชาติ รวมถึงความเจริญรุ่งเรืองทั้ง ด้านวัตถุและจิตใจ ศิลปวัฒนธรรมจึงมีความสำคัญในการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชนในสังคม ประเทศที่ เจริญรุ่งเรืองก้าวหน้าย่อมมีวัฒนธรรมเป็นรากฐานของสังคมไทย กระทรวงวัฒนธรรมได้มีนโยบายขับเคลื่อนงานวัฒนธรรม ภายใต้วิสัยทัศน์ประเทศไทย พ.ศ. 2559 – 2563 “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” ภายใต้อาณาจักรหลัก 3 เรื่อง คือ วิถีถิ่น วิถีไทย วัฒนธรรมไทย วัฒนธรรมอาเซียน และมรดกไทย มรดกโลก เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ลดความ เหลื่อมล้ำทางสังคม มีความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนและเป็นส่วนหนึ่งในประชาคมโลก โดยการสร้างสังคมให้ ร่มเย็นเป็นสุข ด้วยการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม บนพื้นฐานค่านิยมหลัก 12 ประการ รวมทั้งสร้างรายได้และความมั่นคงจาก ทูตทางวัฒนธรรมผ่านการท่องเที่ยว สินค้าและบริการทางวัฒนธรรม ตลอดจนเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีกับนานาชาติ เจริญสัมพันธไมตรี และภาพลักษณ์ที่ดีของประเทศ รวมทั้งขับเคลื่อนการดำเนินงานตามกรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579) ประเทศไทย 4.0 และตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (กระทรวงวัฒนธรรม, 2559)

ประเพณีสงกรานต์เป็นประเพณีของประเทศไทย ลาว กัมพูชา พม่า ชนกลุ่มน้อยชาวไทแถบเวียดนามและมณฑลยูน นานของจีน ศรีลังกาและทางตะวันออกของประเทศอินเดีย โดยสันนิษฐานว่า สงกรานต์ได้รับอิทธิพลมาจากเทศกาลโฮลี ใน อินเดีย คำว่า “สงกรานต์” เป็นคำสันสกฤต หมายถึง ซึ่งเป็นการอุปมาถึงการเคลื่อนย้ายของการประทับใน “การเคลื่อนย้าย” จักรราศี หรือแปลว่า ก้าวขึ้น เปลี่ยนผ่าน หรือย่างขึ้น ซึ่งตรงกับทางโหราศาสตร์ที่ว่า วันสงกรานต์จะเป็นช่วงเวลาที่พระ อาทิตย์เคลื่อนจากราศีมีนเข้าสู่ราศีเมษ ซึ่งตรงกับวันที่ 13 , 14, 15 เมษายนของทุกปี การเคลื่อนขึ้นปีใหม่ใหม่นั้น เป็นความเชื่อ ของไทยและบางประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งเป็นวันขึ้นปีใหม่ไทยในอดีต เนื่องจากในสมัยโบราณ คนไทยถือเอาวัน ขึ้น 1 ค่ำ เดือนอ้าย ประมาณเดือนพฤศจิกายนหรือธันวาคม เป็นวันขึ้นปีใหม่ เพราะถือว่าเป็นช่วงฤดูหนาว ต่อมาในปี พ .ศ. 2432 ในสมัยรัชกาลที่ 5 ได้เปลี่ยนวันขึ้นปีใหม่ให้เป็นวันที่ 1 เมษายน แต่เมื่อถึงในยุคสมัยของ จอมพล ป พิบูลสงคราม .ในปี พ .ศ.2483 ได้เปลี่ยนวันปีใหม่ให้เป็นสากล คือ วันที่ 1 มกราคม ของทุกปี อย่างไรก็ตาม คนไทยส่วนมากจะคุ้นเคยกับวันปี ใหม่ไทยในเดือนเมษายน รัฐบาลจึงกำหนดให้วันที่ 13 เมษายน เป็นวันขึ้นปีใหม่ตามปฏิทิน เรียกว่า “วันมหาสงกรานต์” และ เป็นวันผู้สูงอายุแห่งชาติ วันและวันที่ 14 เมษายน เรียกว่า “วันเนา” ซึ่งในสมัยพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ ได้ประกาศให้เป็นวัน ครอบครว ส่วนวันที่ 15 เมษายน เรียกว่า “วันเถลิงศก” คือ วันเริ่มจุลศักราชใหม่ โดยประเพณีสงกรานต์เป็นประเพณีที่สืบ ทอดมาแต่โบราณคู่กับตรุษ จึงเรียกรวมกันว่า ประเพณีตรุษสงกรานต์ หมายถึง งานส่งท้ายปีเก่าต้อนรับปีใหม่ ดังนั้น วัน สงกรานต์ จึงเป็นวันฉลองการขึ้นปีใหม่ไทยที่คนไทยเชื่อถือและยึดถือปฏิบัติกันมาช้านาน ถือเป็นวันสำคัญอีกวันหนึ่งของไทย และวันนี้ยังเป็นวันที่ครอบครัวจะได้อยู่พร้อมหน้า เนื่องจากหลาย ๆ ครอบครัว ที่มีลูกหลานไปทำงานในต่างจังหวัด ก็จะได้ใช้ โอกาสนี้กลับมารวมตัวกันอีกครั้งหนึ่ง โดยทำกิจกรรมร่วมกัน ทั้งกิจกรรมในครอบครัว ไม่ว่าจะเป็นการสงฆ์พระเพื่อความ สิริมงคล การเล่นน้ำสงกรานต์ รดน้ำดำหัวผู้ใหญ่ หรือเป็นกิจกรรมที่มีประโยชน์ต่อสังคม ทั้งการขนทรายเข้าวัด ทำบุญ ทำ ทาน สิ่งเหล่านี้ได้เสริมสร้างคุณค่าและความสำคัญของวันสงกรานต์ ให้ทวีคูณยิ่งขึ้น เป็นการเริ่มต้นปีใหม่ที่มีความสุข สดชื่น ร่มรื่นใจและส่งผลให้วันสงกรานต์ เป็นวันที่มีคุณค่าและมีความหมายสำหรับคนไทยมาอย่างเนิ่นนาน

จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ไทย พบว่า บรรพบุรุษส่วนใหญ่ของชาวเทศบาลตำบลโพรงมะเดื่อ สืบเชื้อสายมา จากกลุ่มชาติพันธุ์ที่อพยพมาจากประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว หรือที่เรียกกลุ่มนี้ว่า “ลาวครั้ง” โดยเข้ามาสู่ ประเทศไทยในสมัยต้นกรุงรัตนโกสินทร์ ด้วยเหตุผลทางการเมืองหรือทางเศรษฐกิจ เมื่ออพยพย้ายถิ่นฐานมาตั้งบ้านเรือน บริเวณที่ลุ่มใกล้แหล่งน้ำ จะพึ่งพาอาศัยกันและอยู่รวมกันเป็นกลุ่มตามธรรมชาติ มีการพัฒนาชุมชน สร้างเอกลักษณ์ ศิลปวัฒนธรรมของตนเองที่บ่งบอกถึงอัตลักษณ์ความเป็นลาวครั้ง และมีวัฒนธรรมที่สืบทอดกันมาถึงปัจจุบัน มีสำเนียงภาษา วัฒนธรรม ประเพณีเป็นของตนเอง โดยเฉพาะความเชื่อเรื่องผีเจ้านายและผีเทวดา ที่แฝงไว้ด้วยความหมายของการจัด

ระเบียบทางสังคม เพื่อให้ทุกคนสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข โดยมีวัฒนธรรมที่เด่นชัด ได้แก่ ภาษาพูด อาหาร วิถีชีวิต ทัศนคติทางสังคม และทัศนคติทางศาสนา ทั้งด้านสังคม ศาสนา และศิลปวัฒนธรรมการทอผ้า ศิลปะการแสดงและดนตรีพื้นบ้าน กลายเป็นชุมชนลาวครั้งที่ที่เข้มแข็ง มีอายุกว่า 200 ปี

จากการทบทวนงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับลาวครั้ง ในประเทศไทยพบว่า มีงานวิจัยของผู้วิจัยหลายท่านที่น่าสนใจ เช่น ญาณภัทร ยอดแก้ว (2559) แพทย์ภัทร ยอดแก้ว (2559) อธิพงศ์ มีทอง (2559) กชพรรณ คมขำ (2557) จิตกวี กระจ่างเมฆ (2557) ไพรินทร์ สุขพิณิจ (2557) เสาวนีย์ อาริศจเจริญ (2556) รุจี ศรีสมบัติ (2553) สุมาลี ปิ่นทอง (2552) สุพิศ ศรีพันธุ์ (2551) วีรวัฒน์ วรรณ (2550) พระสยาม กาฬภักดี (อหีสโก) (2550) นุจิรา รัตมีไพบูลย์ (2549) อัญญาพร ทองบริสุทธิ (2547) พัชราณี วัฒนชัย (2546) วิราวรรณ ชาติบุตร (2546) กนกวรรณ บริสุทธิ และคณะ (2542) คณิงนุช มียะบุญ (2537) และ จินดา ชาตวิงษ์ (2529) งานวิจัยเหล่านี้ ได้ศึกษาชาติพันธุ์ลาวครั้งในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะเรื่องภาษาลาวครั้ง ภูมิปัญญา การทอผ้าและลวดลายผ้าทอ เป็นต้น

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเรื่อง ประเพณีแห่งสงกรานต์ของชาติพันธุ์ลาวครั้ง ในเทศบาลตำบลโพรงมะเดื่อ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมของชาติพันธุ์ลาวครั้ง เป็นแนวทางในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและประเพณีแห่งสงกรานต์ของชาวลาวครั้ง เป็นฐานข้อมูลเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมให้แก่จังหวัดนครปฐมและส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้วัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่น รวมทั้ง เผยแพร่เป็นองค์ความรู้เพื่อให้เกิดเยาวชนและประชาชนทั่วไป ได้มีความรู้ความเข้าใจอย่างถูกต้อง ช่วยต่อยอดในการศึกษาเรียนรู้วัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมความภาคภูมิใจในศิลปวัฒนธรรมอันทรงคุณค่า และร่วมกันธำรงรักษาสืบสานความเป็นอารยะของชาติไว้ให้มั่นคงและยั่งยืนสืบไป

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาประวัติศาสตร์ของชาติพันธุ์ลาวครั้ง เทศบาลตำบลโพรงมะเดื่อ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม
2. เพื่อศึกษาการประดิษฐ์ธงสงกรานต์ เพื่อใช้ในประเพณีแห่งสงกรานต์ของชาติพันธุ์ลาวครั้ง
3. เพื่อศึกษาประเพณีแห่งสงกรานต์ของชาติพันธุ์ลาวครั้ง เทศบาลตำบลโพรงมะเดื่อ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีขั้นตอนการวิจัย คือ

- 1) การศึกษาภาคเอกสาร ผู้วิจัยเน้นใช้การศึกษาเอกสาร (Document Data) ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับลาวครั้ง
- 2) การศึกษาภาคสนาม ผู้วิจัยเน้นใช้การวิจัยจากข้อมูลเรื่องเล่า (Narrative Research) ใช้วิธีการสังเกตการณ์อย่างมีส่วนร่วม (Participant Observation) การจัดกลุ่มสนทนา (Focus Group) สำหรับการจัดการความรู้และใช้กระบวนการถอดบทเรียน รวมทั้งการเก็บข้อมูลจากเรื่องเล่า (Story Telling) การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญ (Key Informant) จำนวน 20 คน ประกอบด้วย พระสงฆ์ ผู้นำชุมชน ประชาชนท้องถิ่น และชาวบ้านเชื้อสายลาวครั้ง ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยด้วยวิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) คือ ชาวลาวครั้งในเทศบาลตำบลโพรงมะเดื่อ หลังจากนั้น จึงนำข้อมูลที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางการวิเคราะห์เรื่องเล่า (Narrative Analysis) เพื่อนำเสนอข้อมูล ความคิดเห็น ความจริงของผู้เล่าเรื่องเพื่อให้เกิดความเข้าใจชีวิต และตัวตนของพวกเขาเหล่านั้น ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ใช้ระยะเวลา 6 เดือน ระหว่างเดือนมกราคม จนถึงเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2560

เครื่องมือในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ใช้แบบสังเกตการณ์ และแบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้างที่ผู้วิจัยได้สร้าง และพัฒนาเครื่องมือขึ้นเอง โดยศึกษาทฤษฎี แนวคิด จากเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ เพื่อพัฒนาเครื่องมือในการวิจัยให้มีความเหมาะสมที่สุด

การวิเคราะห์ข้อมูล ดำเนินการ ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลระดับพื้นฐาน โดยผู้วิจัยการนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาสรุปข้อความของแต่ละบุคคลและรวบรวมจัดหมวดหมู่ทำความเข้าใจและอธิบายตามประเด็นที่ศึกษา
2. วิเคราะห์ข้อมูลระดับกลุ่มจากการสนทนากลุ่มมาสรุปข้อความ รวบรวมจัดหมวดหมู่ทำความเข้าใจ และอธิบายตามประเด็นที่ศึกษา
3. ข้อมูลจากการสังเกตและสังเคราะห์เอกสารมาวิเคราะห์และตีความ สรุปและอธิบายตามประเด็นที่ศึกษา
4. วิเคราะห์ข้อมูล โดยแยกแยะออกเป็นหมวดหมู่เนื้อหาตามประเด็นและขอบเขตของการศึกษาตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัยและตรวจสอบความถูกต้องด้วยวิธีแบบสามเส้า
5. ประมวลข้อมูลแต่ละหมวดหมู่ แล้วนำมาทำความเข้าใจ ตีความ และอธิบายตามประเด็นที่ศึกษา
6. นำเสนอผลการศึกษาด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหาในองค์ประกอบความสัมพันธ์และข้อสรุปของประเด็นที่ศึกษานำเสนอแบบพรรณนาเนื้อความ

สรุปผลการศึกษา

จากผลการศึกษา วิเคราะห์ ผู้วิจัย พบว่า

ส่วนที่ 1 ประวัติศาสตร์ของชาติพันธุ์ลาวครั้ง เทศบาลตำบลโพรงมะเดื่อ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม

จากบทสรุปของการสัมภาษณ์เจ้าอาวาสวัดโพรงมะเดื่อและรองนายกเทศบาลตำบลโพรงมะเดื่อ พบว่า ชาวลาวครั้ง คือ กลุ่มคนลาวที่เข้ามาก่อตั้งบ้านเรือนในเขตเทศบาลตำบลโพรงมะเดื่อ มีประวัติการเริ่มก่อตั้งชุมชนโพรงมะเดื่อ ในปลายสมัยรัชกาลที่ 2 มีหลักฐานว่าชุมชนตั้งอยู่ห่างจากองค์พระปฐมเจดีย์ ไปทางทิศตะวันตกประมาณ 5 กิโลเมตร ปัจจุบันเป็นหมู่ที่ 7 ตำบลลำพญา (อดีตเรียกว่าทุ่งวัด) ต่อมาวัดดังกล่าวได้ย้ายไปตั้งบริเวณบ้านหนองฉิม (เดิมเรียกว่า หนองสิม) ชุมชนได้ย้ายวัดไป จากนั้นวัดจึงได้ย้ายกลับมาตั้งอีกครั้งในบริเวณปัจจุบัน คือ วัดโพรงมะเดื่อ นอกจากนั้น มีเรื่องเล่าสืบต่อกันมาว่า เดิมพื้นที่ตำบลโพรงมะเดื่อมีชื่อเรียกว่า “บ้านหัวเข้” เนื่องจากมีซากของหัวจระเข้อยู่ในโพรงของต้นมะเดื่อ เพราะบริเวณคลองตรงข้ามสะพานเกวียนมีต้นมะเดื่อใหญ่อยู่ต้นหนึ่ง มีโพรงใหญ่มากจึงมีจระเข้เข้าไปอาศัยอยู่ได้ ต่อมาจระเข้ได้หายไปเหลือไว้แต่โพรง จึงได้เปลี่ยนชื่อจากบ้านหัวเข้มาเป็น “บ้านโพรงมะเดื่อ” ก่อนที่เทศบาลตำบลโพรงมะเดื่อจะได้ยกฐานะขึ้นได้เป็นสุขาภิบาลตำบลโพรงมะเดื่อมาก่อนตั้งแต่ปีพ.ศ. 2508 จนถึง พ.ศ. 2542 มีการแต่งตั้งโดยตำแหน่งตั้งแต่ปี พ.ศ. 2508 จนถึง พ.ศ. 2529 และโดยการเลือกตั้ง พ.ศ. 2529 จนถึง พ.ศ. 2542 มีผู้ดำรงตำแหน่งประธานกรรมการ สุขาภิบาลตำบลโพรงมะเดื่อจำนวน 15 คน แล้วจึงได้ยกฐานะเป็น “เทศบาลตำบลโพรงมะเดื่อ” เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2542 จนถึงปัจจุบัน มีผู้ดำรงตำแหน่งนายกเทศมนตรีตำบลโพรงมะเดื่อ จำนวน 4 คน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ รัชฎา สุขแสงสุวรรณ (2547) พบว่า ชาวลาวครั้ง กลุ่มคนลาวที่ถูกกวาดต้อนให้เข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่ในสยามสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น ปี พ.ศ. 2371 เมื่อครั้งที่ปราบศึกเจ้าอนุวงศ์ได้ ตรงกับรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว (ร.3) และอพยพมาครั้งแรกอยู่ที่บ้านหนองดินแดง บ้านโพรงมะเดื่อ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม แล้วจึงได้อพยพมาอยู่ที่เขากระจิว จังหวัดสุพรรณบุรี ต่อมาจึงอพยพโยกย้ายมาอยู่ในเขตพื้นที่เมืองชัยนาท เมื่อปีระกา เดือน 3 พ.ศ. 2427 ชาวลาวครั้งมีการเคลื่อนย้ายบ้านเรือนกันอยู่หลายครั้ง

จนกระทั่งเข้าสู่ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (ร.5) มีการปรับเปลี่ยนการปกครองเป็นแบบเทศาภิบาล จึงได้มีชาวลาวครั้งตั้งหลักแหล่งถาวรในจังหวัดนครปฐมในพื้นที่ต่าง ๆ ได้แก่ อำเภอกำแพงแสน ในตำบลทุ่งกระพังโหม ทุ่งขวาง ทุ่งลูกนก ทุ่งบัว กระจับปี่ สระสีมูม ดอนข่อย และสระพัฒนา อำเภอดอนตูม ในตำบล อำเภอนครชัยศรี ในตำบลศรีมหาโพธิ์ อำเภอบางเลน ในตำบลไผ่หูช้าง และ อำเภอเมือง ในตำบลสามควายเผือก เทศบาลตำบลโพรงมะเดื่อ ซึ่งประชากรส่วนใหญ่ในชุมชนเขตเทศบาลตำบลโพรงมะเดื่อ เป็นชาวไทยเชื้อสายลาวหรือเรียกว่าลาวครั้ง ได้อพยพมาจากแขวงบ่อแก้ว ประเทศสาธารณรัฐประชาชนลาว ในสมัย ร.3 ชาวลาวครั้งได้สืบทอด วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิตชุมชนของชาติพันธุ์ลาวครั้ง โดยตั้งบ้านเรือนอยู่ในหมู่ 1, 2, 3, 5, 6, 10, 15 ตำบลโพรงมะเดื่อ ส่วนหมู่อื่น ๆ จะเป็นชาวไทยเชื้อสายจีน ประเพณี วัฒนธรรมที่โดดเด่นในพื้นที่ จะเป็นวัฒนธรรมประเพณีเกี่ยวกับศาสนาและความเชื่อที่แสดงออกในวิถีชีวิตของชุมชน ปัจจุบันเทศบาลตำบลโพรงมะเดื่อ ได้สนับสนุนให้มีการรวมกลุ่มชาวลาวครั้งในตำบล ก่อตั้งเป็นชมรมลาวครั้ง เพื่อตอบสนอง ความต้องการที่จะสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นและอนุรักษ์ เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์วัฒนธรรมท้องถิ่น โดยนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในวิถีชีวิตอย่างเป็นรูปธรรมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ และสร้างเครือข่ายกับหน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชน ที่เข้ามาสนับสนุนในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อสืบสานและอนุรักษ์วัฒนธรรมของชุมชนอย่างยั่งยืน

ส่วนที่ 2 การประดิษฐ์ธงสงกรานต์ เพื่อใช้ในประเพณีแห่งสงกรานต์ของชาติพันธุ์ลาวครั้ง

จากการสัมภาษณ์ชาวลาวครั้งในเทศบาลตำบลโพรงมะเดื่อ พบว่า วัตถุประสงค์ของการประดิษฐ์ธงสงกรานต์ มีดังนี้

1. เพื่อใช้เป็นสัญลักษณ์ในงานประเพณี คือ ธงสงกรานต์เป็นเครื่องหมายของงานประเพณีสงกรานต์ของชาวลาวครั้ง เป็นสัญลักษณ์แห่งความเป็นสิริมงคล ความอุดมสมบูรณ์ ความเจริญ รุ่งเรืองของแต่ละหมู่บ้าน วัสดุที่นำมาใช้ประดิษฐ์ธงมักนิยมใช้ผืนผ้าในหลากหลายรูปแบบ ลวดลายและสีสรร ส่วนใหญ่ชาวบ้านนิยมนำผ้าขาวม้าสีต่าง ๆ ที่มีการทอในหมู่บ้านมาใช้ในการประดิษฐ์ธงสงกรานต์อีกด้วย

2. เพื่อใช้เป็นเครื่องพิธีทอดผ้าป่าในวันสงกรานต์ คือ การนำธงสงกรานต์มาถวายสังฆทานให้กับพระสงฆ์ในวัด โดยพระสงฆ์จะนำผ้าธงของชาวบ้านไปใช้ เช่น ทำมาน ผ้าปูโต๊ะ เป็นต้น หากไม่มีผืนธง ถือว่าพิธีทอดผ้าป่าไม่ครบถ้วนสมบูรณ์

3. เพื่อเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น คือ ธงสงกรานต์จะแสดงภูมิปัญญาท้องถิ่น ความสวยงามและเอกลักษณ์ของหมู่บ้านในแต่ละชุมชน เมื่อแต่ละหมู่บ้านนำธงสงกรานต์มาร่วมขบวนแห่งก็จะเป็นการประชาสัมพันธ์หมู่บ้าน และสร้างชื่อเสียงอันดีงามให้กับหมู่บ้าน เป็นเกียรติยศศักดิ์ศรีของหมู่บ้านด้วย

4. เพื่ออนุรักษ์และสืบทอดภูมิปัญญาการประดิษฐ์ธงสงกรานต์ ความรู้ ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นและภูมิปัญญาท้องถิ่น นำมาสร้างสรรค์เป็นธงสงกรานต์ของแต่ละหมู่บ้าน โดยปราชญ์ท้องถิ่น จะเป็นผู้ประดิษฐ์ธงสงกรานต์ และสอนชาวบ้านทุกเพศ ทุกวัย ที่สนใจมาร่วมมือ ร่วมใจกันประดิษฐ์ธงสงกรานต์ทุกปี เพื่อใช้ในงานประเพณีแห่งสงกรานต์ของชาติพันธุ์ลาวครั้ง ช่วยให้สืบทอดและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นได้อย่างยั่งยืน

5. เพื่อเป็นเกียรติแก่ปราชญ์ท้องถิ่น คือ ผู้ประดิษฐ์ธงสงกรานต์ ซึ่งได้ออกแบบ สร้างสรรค์ธงสงกรานต์ที่สวยงาม โดยปราชญ์ท้องถิ่นจะนำความรู้ ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นและภูมิปัญญาท้องถิ่นต่าง ๆ มาบูรณาการสร้างสรรค์ธงสงกรานต์ของหมู่บ้านแต่ละปี การส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพของชาวบ้าน ผู้ดำเนินงานให้มีโอกาสแสดงศักยภาพด้านภูมิปัญญา ความรู้ความสามารถอย่างเต็มที่และมีการยกย่องประกาศเกียรติคุณในลักษณะต่าง ๆ นั้น เป็นการเสริมสร้างและส่งเสริมคุณค่าให้ปราชญ์ท้องถิ่นอย่างยั่งยืน ซึ่งในงานประเพณีแห่งสงกรานต์ของชาติพันธุ์ลาวครั้ง นอกจากจะมีการประกวดขบวนแห่งแล้ว ยังมีการประกวดธงสงกรานต์ด้วย ถ้าหมู่บ้านใดได้รับรางวัล หรือปราชญ์ท้องถิ่นในหมู่บ้านก็จะภาคภูมิใจ ยินดี และได้รับชื่อเสียง ความชื่นชมจากคนในและนอกหมู่บ้านมากขึ้น

ชุมชนลาวครั้งแต่หมู่บ้าน จะออกแบบและประดิษฐ์ธงสงกรานต์ตามภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. **เสาธง** ทำจากไม้ไผ่สดขนาดพอดี อาจจะยาวประมาณ 7-10 เมตร ซึ่งต้องเลือกลำต้นที่ตรงและแข็งแรงดี โดยดูว่าเมื่อปักลงบนหลุมแล้วชายธงที่แขวนไว้จะมองดูสวยงาม ส่วนตอนปลายของเสาธงจะลิดกิ่งใบออกให้เหลือยอดเป็นแขนงกิ่งไม้เล็ก ๆ ประมาณ 2-3 กิ่ง เพื่อใช้แขวนชายธงและเพื่อประดับให้เกิดความสวยงาม หรือถ้าเห็นว่ากิ่งไม้เล็กเกินไปที่จะแขวนธงก็อาจจะประยุกต์ใช้แผ่นไม้ นำมาเจาะรูตรงกลางสวมเข้ากับเสาธง ทำเป็นแป้นสำหรับแขวนธงสงกรานต์แทนกิ่งไม้ก็ได้

ก่อนวันแห่งสงกรานต์ บางหมู่บ้านจะทำการรับขวัญต้นธง โดยผู้เฒ่า ผู้รู้ในหมู่บ้าน จะนำความรู้ที่สืบทอดกันมาทำพิธีรับขวัญธง เช่น นำขมิ้นมาทาต้นธงทั้งลำ ต้นธงจะเป็นสีเหลือง สวยงาม มีการขอศีลและให้พร จากนั้นจึงนำต้นธงไปตากแดด เพื่อให้เสาธงแข็งแรงและเกิดความเป็นสิริมงคลแก่เสาธงตามความเชื่อของชุมชน

2. **ตัวธง** ธงที่ใช้แขวนบนเสาธง จะมีการออกแบบ ตกแต่งอย่างสร้างสรรค์ตามความคิดของแต่ละหมู่บ้าน ตัวธงประกอบด้วยวัสดุต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับใช้ในวัด ซึ่งคณะกรรมการจัดงานในแต่ละปี จะประชุมตกลงกันว่า ในปีนี้วัดขาดแคลนสิ่งใดก็ให้แต่ละชุมชนที่มาร่วมงาน นำสิ่งของนั้นมาทำเป็นธง เช่น ผ้าสีหรือผ้าพื้น เพื่อใช้ทำผ้ามา่านในวัด พรหมปูพื้น ผ้าห่ม ผ้าเช็ดตัว เสื้อ หรือผ้าขาวม้า ซึ่งตัวธงจะไม่หนักและยาวเกินไปที่จะนำขึ้นไปแขวนบนเสาธงได้ นำวัสดุนั้นมาเย็บให้ติดกันหรือทอผ้าให้เป็นผืนยาวตามต้องการ และทำที่แขวนไว้ด้วย ซึ่งผืนธงจะมีการประดับตกแต่งด้วย พระบรมฉายาลักษณ์ หรือ ข้อความมงคลให้ความรู้เกี่ยวกับชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ หรือดอกไม้แห้ง ในรูปแบบต่าง ๆ โดยอาจจะมีการเย็บปักผ้าเป็นตัวอักษรชื่อหมู่บ้านหรือทำป้ายไว้นิลเป็นตัวอักษร ประดับไว้ในตัวธงสงกรานต์ของหมู่บ้านด้วย

3. **หางธงหรือปลายธง** นิยมทำปลายธงให้เป็นรูปสามเหลี่ยมหรือมีปลายแหลม และตกแต่งหางธงด้วยดอกกรัก ดอกพุด หรือดอกไม้ประจำถิ่น นำมาดอกไม้มาร้อยเป็นอุระตาชายดอกไม้สดหรือดอกไม้แห้ง ในลวดลายต่าง ๆ มาลัยดอกไม้ มาประดับที่หางธงด้วย เมื่อแขวนให้ห้อยลงมาจะเพิ่มความสวยงามให้กับตัวธงสงกรานต์มากขึ้น

ธงสงกรานต์ที่นำมาใช้ในขบวนแห่ธง อาจจะมีการจัดประกวดธงสงกรานต์กันระหว่างหมู่บ้าน ส่วนจำนวนธงสงกรานต์นั้นแต่ละปีมีมากน้อยขึ้นอยู่กับศรัทธาของชาวบ้าน และจำนวนเครือข่ายที่มาร่วมงานแห่งสงกรานต์ในแต่ละปี

ส่วนที่ 3 ประเพณีแห่งสงกรานต์ของชาติพันธุ์ลาวครั้ง ในเทศบาลตำบลโพรงมะเดื่อ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม

1. ประเพณีแห่งสงกรานต์ คืออะไร

ประเพณีแห่งสงกรานต์หรือยกธงสงกรานต์ คือ ประเพณีทำบุญทอดผ้าป่าของชาวลาวครั้งในช่วงเทศกาลสงกรานต์ ซึ่งชาวลาวครั้งโพรงมะเดื่อ ได้สืบสานประเพณีแห่งสงกรานต์มากกว่า 140 ปีแล้ว โดยนิยมจัดงานในช่วงเดือนเมษายนของทุกปี หลังจากวันสงกรานต์ไปแล้ว ซึ่งเทศบาลตำบลโพรงมะเดื่อ โดยสภาวัฒนธรรมเทศบาลตำบลโพรงมะเดื่อร่วมวางแผนจัดงานกับวัดโพรงมะเดื่อ ชาวตำบลโพรงมะเดื่อ สำนักวัฒนธรรมจังหวัดนครปฐม หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน รวมทั้งกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้งจากหลายจังหวัด จัดงานสืบสานประเพณีแห่งสงกรานต์ขึ้นทุกปี ตัวอย่างเช่น ในปี พ.ศ.2560 มีการจัดงานประเพณีแห่งสงกรานต์ในระหว่างวันที่ 29-30 เมษายน พ.ศ.2560 ณ วัดโพรงมะเดื่อ ในงานชาวลาวครั้งจะร่วมกันแต่งกายในชุดประจำถิ่น สีสันท่าง ๆ เตรียมพุ่มผ้าป่า ธงสงกรานต์และแต่งขบวนแห่ธงสงกรานต์นำชาวบ้านในชุมชนมาร่วมรำและเดินขบวนแห่ธงสงกรานต์ เพื่อสืบสานและอนุรักษ์ประเพณีทอดผ้าป่าลาวครั้ง ซึ่งแสดงออกถึงอัตลักษณ์ของชาติพันธุ์ กิจกรรมต่าง ๆ มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมในชุมชน สร้างความรักสามัคคี ตลอดถึงการพัฒนาคุณภาพชีวิต ในงานมีการจัดนิทรรศการและออกร้านค้า จึงส่งเสริมการสร้างอาชีพ กระจายรายได้ ก่อให้เกิดการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน จากการลงพื้นที่ศึกษาชุมชนพบว่า ชาวลาวครั้งและชาวลาวทรงดำ (ไททรงดำ) ในพื้นที่นครปฐม สุพรรณบุรี กาญจนบุรี ราชบุรี จะมาร่วมงานประเพณีของแต่ละหมู่บ้าน เพื่อพบปะสังสรรค์และทำบุญร่วมกัน โดยจะมีการกำหนดจัดงานไม่พร้อมกัน เพื่อให้ชาวลาวครั้งในแต่ละหมู่บ้านได้ไปร่วมงานบุญประเพณีแห่งสงกรานต์ของหมู่บ้านอื่น ๆ หรือเรียกว่า เป็นการใช้แรงกันและร่วมกันทำบุญทุกหมู่บ้านในชุมชนลาวครั้งทุกปี

2. ความเชื่อในประเพณีแห่งสงกรานต์

ในประเพณีแห่งสงกรานต์นี้ ชาวลาวครั้ง มีความเชื่อว่า การแห่และยกธงสงกรานต์เพื่อใช้ถวายวัดเป็นพุทธานุชาในเทศกาลปีใหม่ไทย นอกจากนั้น ยังเป็นการขอพรจากเทวดาและการขอฟ้าขอฝนให้ตกต้องตามฤดูกาล เพื่อจะได้ประกอบอาชีพการเกษตร ทำไร่นานาได้อย่างอุดมสมบูรณ์ และเพื่อเป็นการทำบุญอุทิศส่วนกุศลแก่ญาติพี่น้องที่ล่วงลับไปแล้ว มีความสุขความเจริญในชีวิต ส่งผลให้การค้าขายเจริญรุ่งเรือง และที่สำคัญเป็นการสร้างความรักความสามัคคีของคนในหมู่บ้านอีกด้วย

3. การแต่งกายในประเพณีแห่งสงกรานต์

ชาวลาวครั้ง โพรงมะเตือ จะแต่งกายในชุดลาวครั้งในหลากหลายสีสันเพื่อมาร่วมงานประเพณีแห่งสงกรานต์ ดังนี้

การแต่งกายสำหรับผู้หญิง นิยมแต่งกายด้วยผ้าทอจากฝ้ายและไหม สวมเสื้อแขนกระบอกสีสันต่าง ๆ ทั้งแขนสั้นและแขนยาว ท่มสไบ และนุ่งผ้าซิ่น ซึ่งผ้าซิ่นเป็นผ้าทอมัดหมี่ลายตรง ต่อผ้าซิ่นตีนจก ซึ่งจะทอเองด้วยมือของกลุ่มแม่บ้าน เพื่อเป็นการส่งเสริมและอนุรักษ์งานหัตถกรรมพื้นบ้านของท้องถิ่น ชาวบ้านนิยมสวมผ้าทอลายดอกมะเตือ ซึ่งเป็นลวดลายใหม่ที่ประดิษฐ์ขึ้นมา แสดงสัญลักษณ์ของชาวลาวครั้งในเทศบาลตำบลโพรงมะเตือด้วย

วิธีการทอผ้าของชาวลาวครั้งโพรงมะเตือ จะนำวัสดุจากธรรมชาติในท้องถิ่น คือ ฝ้าย และไหม มาเป็นวัสดุในการทอ เทคนิคที่ใช้ในการทอมีทั้งการจกและมัดหมี่ ผ้าที่เป็นเอกลักษณ์ที่โดดเด่นของชาวลาวครั้ง คือ ผ้าซิ่นมัดหมี่ ต่อตีนจก ซึ่งชาวลาวครั้งมีเอกลักษณ์ในการทอผ้าจกที่ต่างจากกลุ่มอื่น ๆ อย่างเห็นได้ชัด คือ สีที่ใช้เป็นสีที่ได้จากธรรมชาติ และการใช้สีที่ให้ความรู้สึกร้อนแรง เช่น สีแดงจากครั่ง สีส้มจากหมากสุก สีเหลืองจากหัวขมิ้น สีดำนำมาจากมะเกลือ + เทา (ตะไคร่น้ำ) ส่วนสีครามจะได้มาจากต้นครามผสมกับปูนกินหมาก และลวดลายผ้าทอที่ให้ความรู้สึกเคลื่อนไหว โดยชาวลาวครั้งโพรงมะเตือ จะมีการแต่งกายด้วยผ้าถุงลายผ้าซิ่นมัดหมี่ ต่อตีนจก คล้ายกับชาวลาวครั้ง ต.บ่อกรู อ.เดิมบางนางบวช จ.สุพรรณบุรี ซึ่งมีลวดลายต่าง ๆ เช่น ลายพญานาค ลายช้าง ลายม้า ลายสิงห์ ลายแมงมุม ลายคชสีห์อ่อนน้อย ลายอึ่ง ลายกบ ลายแมงกอด ลายขอลายดอกแก้ว ลายดอกจันทร์ ลายตะเกาหลงเกาะ ลายห่อปราสาทหรือธรรมมาสน์ เป็นต้น แต่จะมีลวดลายพิเศษที่เป็นเอกลักษณ์ของชาวลาวครั้งโพรงมะเตือเพิ่มมาอีกลายหนึ่ง คือ ลายดอกมะเตือ ซึ่งมีการทอผ้าลายนี้ เฉพาะในพื้นที่ชุมชนโพรงมะเตือ

การแต่งกายสำหรับผู้ชาย ผู้ชายจะใส่เสื้อผ้าไหม ผ้าฝ้ายในสีต่าง ๆ หรือใส่เสื้อม่อฮ่อม โดยจะมีทั้งแขนยาวและแขนสั้น ใส่กางเกงขายาว มีผ้าขาวม้าลายตารางสีสันต่าง ๆ คาดเอวหรือพาดบ่า

4. การจัดรูปแบบขบวนแห่งสงกรานต์ เริ่มจากสาวงามในแต่ละหมู่บ้านจะถือป้ายหมู่บ้าน เดินนำขบวนชาวบ้าน แต่ละหมู่บ้านหรือแต่ละคุ้ม ชาวบ้านจะแต่งตัวในชุดลาวครั้งของแต่ละคุ้มอย่างสวยงาม จัดแถวเดินขบวนอย่างเป็นระเบียบ และร่วมเป็นนางรำหน้ากลองยาว โดยมีวงดนตรีกลองยาวหรือวงดนตรีพื้นบ้านนำหน้าขบวนหรือหลังขบวน ชาวบ้านที่เป็นนางรำจะร่วมรำในขบวนแห่กันอย่างสนุกสนาน ตามด้วยชาวบ้านที่ถือผ้าไตรจีวรใส่พานแว่นฟ้า พุ่มผ้าป่าหรือพุ่มธนบัตรเสียบไม้ปักกับต้นกล้วยตามด้วยของใช้ถวายพระ และปิดท้ายขบวนด้วยธงสงกรานต์ โดยใช้ชายหนุ่ม จำนวน 2-4 คน หรือบางหมู่บ้านจะใช้ธรรมาสน์ ช่วยกันแบกธงสงกรานต์ที่ติดอยู่ในเสาธงไม้ไผ่ทั้งลำ ในระหว่างที่ขบวนเดินผ่านจะมีประชาชนรูดูขบวนแห่ในสองฝั่งถนนและร่วมใส่เงินทำบุญกับหมู่บ้านแต่ละหมู่บ้านตามกำลังศรัทธา นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวชมงานประเพณีแห่งสงกรานต์ในแต่ละปี จะได้พบกับริ้วขบวนแห่งสงกรานต์ที่ยิ่งใหญ่ตระการตากว่า 20 ขบวนแห่ จากชาวลาวครั้งและลาวทรงดำในแต่ละตำบลในพื้นที่นครปฐม สุพรรณบุรี กาญจนบุรี ราชบุรี

เมื่อถึงขบวนแห่งสงกรานต์มาถึงที่วัด ชาวบ้านผู้แบกเสาธงของแต่ละหมู่บ้านอาจจะเล่นกับเสาธง เพื่อให้เกิดความสุขสนุกสนาน โดยโบกธงหรือเล่นชักเย่อเสาธงไป-มา หรืออาจจะจับคนขึ้นไปนั่งบนเสาธง แล้วโยนทั้งเสาธงและคนให้ลอยขึ้นไป แล้วรับไว้ให้เกิดความหวาดเสียวแก่คนดู เป็นต้น ส่วนชาวบ้านแต่ละหมู่บ้านจะนำพุ่มผ้าป่า วนรอบโบสถ์วัดโพรงมะเตือ 3 รอบ แล้วนำเสาธงที่ผูกธงสงกรานต์ที่ปลายธงแล้วมาปักกลดหลุม ซึ่งทางวัดได้เตรียมสถานที่ปักธงและเจ้าหน้าที่จิตอาสาช่วยปักธงไว้ที่ลานวัด ก่อนหรือหลังปักธงสงกรานต์ลงหลุมจะมีการจุดประทัด เล่นดนตรีหรือโห่ร้องให้เสียงดังสนั่น

จากนั้นจึงนำของสังฆทานและพุ่มธนบัตรถวายพระสงฆ์ในวัด ในแต่ละปีขบวนแห่ธงสงกรานต์จะเริ่มเดินในเวลา 15.00 - 19.00 น. . จึงจะเสร็จสิ้นขบวนแห่ธงสงกรานต์ในปีนั้น เวลาที่ใช้ในขบวนแห่แต่ละปี ใช้เวลามากหรือน้อยจะขึ้นอยู่กับจำนวนขบวนธงสงกรานต์ของแต่ละหมู่บ้านหรือแต่ละหน่วยงาน จำนวนคนในขบวนแห่และการรำเซิ้งเพื่อความสนุกสนานของแต่ละขบวน เมื่อปักธงสงกรานต์เสร็จแล้ว ชาวลาวครั่งจะร่วมกันรับประทานอาหารเย็นที่วัดโพรงมะเดื่อ

5. วัฒนธรรมอาหารของชาวลาวครั่ง

ชาวลาวครั่งโพรงมะเดื่อ จะนำวัตถุดิบในท้องถิ่น มาปรุงอาหารพื้นบ้าน โดยเมนูอาหารหลัก คือ ขนมจีนน้ำยาป่าแบบลาวครั่ง ซึ่งชาวลาวครั่งในเทศบาลตำบลโพรงมะเดื่อ จะมาร่วมกันสืบสานประเพณีตำขนมจีนแบบโบราณ ซึ่งเจ้าอาวาสวัดโพรงมะเดื่อ ได้สนับสนุนให้ชาวลาวครั่งในชุมชนสืบทอดภูมิปัญญาทำขนมจีนแบบโบราณ โดยใช้ข้าวเจ้าในชุมชน ซึ่งชาวลาวครั่งจะมาร่วมแรง ร่วมใจกันตำแป้ง หมักแป้ง บีบเส้นขนมจีน พร้อมน้ำยาป่า น้ำยากะทิ และน้ำพริกที่วัด เพื่อเตรียมขนมจีน น้ำยา จัดเป็นอาหารในงานบุญได้เลี้ยงแขกของชุมชนก่อนวันงาน นอกจากนี้ ยังมีเมนูอาหารอื่น ๆ ด้วย เช่น ส้มตำปลา ร้า ลาบหมู ไก่ย่าง ปลาเผา แจ่วบอง แกงป่า แกงบอน แกงคั่ว ข้าวต้มมัด กล้วยทอด เป็นต้น

6. การแสดงวัฒนธรรมลาวครั่ง

บนเวทีแสดงวัฒนธรรมลาวครั่ง จะมีพิธีเปิดงานอย่างเป็นทางการด้วยประเพณีการตำขนมจีนแบบโบราณและมีพิธีมอบรางวัล คือ พานทองดอกไม้สด พร้อมเงินสด ให้กับสาวงามตัวแทนชาวลาวครั่งในแต่ละหมู่บ้านและร่วมชมการแสดงของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั่งในแต่ละหมู่บ้านที่มาทำบุญร่วมกัน เช่น รำบายศรีสู่ขวัญ เซิ้งกระต๊อบ เซิ้งกะลา เซิ้งโปงลาง เป็นต้น นอกจากนี้ เทศบาลตำบลโพรงมะเดื่อได้จัดให้มีวงดนตรีโปงลางบนเวทีกลางวัด และยังมีการเล่นต่าง ๆ ที่จัดขึ้นพิเศษ เช่น การรำวงย้อนยุคของแต่ละหมู่บ้าน การละเล่นประเภทกีฬา เช่น มวยไทย ชกเย่อ ปิดตาตีหม้อ ฯลฯ เพื่อฉลองธงสงกรานต์และผ้าป่าประเพณีแห่ธงสงกรานต์อย่างสนุกสนานตลอดคืน

หลังจากนั้น ในเวลาเช้าวันรุ่งขึ้น ในเวลา 8.00 น. มีการทำบุญตักบาตรบนศาลาวัดโพรงมะเดื่อ และกล่าวคำถวายผ้าป่าโดยโยงสายสิญจน์จากธงทุกต้นที่ปักไว้ ปีหนึ่ง ๆ อาจมีธงถึง 5-9 ต้น แล้วแต่ชาวบ้านแต่ละหมู่บ้านจะจัดหามาพร้อมประเพณี ในตอนบ่ายชาวบ้านจะนัดกันทำความสะอาดวัด พัฒนาวัด เสร็จแล้วจึงนิมนต์พระสงฆ์มาที่ลานวัด เพื่อให้ชาวบ้านได้สรงน้ำพระทั้งวัด ส่วนคนหนุ่มสาวในหมู่บ้านมีการรดน้ำของพรจากผู้ใหญ่ด้วย หลังจากนั้นชาวบ้านจึงรดน้ำซึ่งกันและกันเป็นการสนุกสนาน รื่นเริง

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งนี้

1. ควรส่งเสริมการประชาสัมพันธ์เผยแพร่แหล่งท่องเที่ยวและงานประเพณีแห่ธงสงกรานต์ลาวครั่งโพรงมะเดื่อ จังหวัดนครปฐม ผ่านสื่อต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ประชาชนในจังหวัด นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศ รู้จักอย่างกว้างขวาง ทัวถึง รวมทั้งรณรงค์ให้ประชาชนและภาคเอกชน ตระหนักในความสำคัญ ของวัฒนธรรม ว่าเป็นเรื่องที่ทุกคนต้องให้การรับผิดชอบร่วมกันในการส่งเสริมสนับสนุน ประสานงานการบริการความรู้ วิชาการ และทุนทรัพย์สำหรับจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน

2. ควรจัดพิมพ์หนังสือประเพณีแห่ธงสงกรานต์ลาวครั่งโพรงมะเดื่อ จังหวัดนครปฐม เพื่อรวบรวมข้อมูลวัฒนธรรมลาวครั่งในประเพณีและเทศกาลท้องถิ่น เป็นแหล่งข้อมูลในการอ้างอิงให้กับกรมการท่องเที่ยวและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ช่วยสืบสานและอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยในประเพณีและเทศกาลท้องถิ่น รวมทั้ง เพื่อการเผยแพร่วัฒนธรรมไทยในประเพณีและเทศกาลท้องถิ่นให้แก่นักท่องเที่ยว หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง และผู้สนใจทั่วไป

3. ควรจัดอบรมโครงการประดิษฐ์ธงสงกรานต์ลาวครั่ง เพื่อเผยแพร่ความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่การอนุรักษ์พัฒนา เสริมความรู้ ความสามารถ และเพิ่มทักษะในการประดิษฐ์ธงสงกรานต์ลาวครั่งให้แก่ชุมชนและประชาชนทั่วไป ส่งเสริมให้ทุก

คนเห็นคุณค่า ร่วมกันรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชาติและของท้องถิ่น เพื่อสร้างความเข้าใจและมั่นใจแก่ประชาชนในการปรับเปลี่ยนและตอบสนองกระแสวัฒนธรรมอื่น ๆ อย่างเหมาะสม

4. ควรจัดทำฐานข้อมูลและระบบเครือข่ายสารสนเทศทางด้านวัฒนธรรม เพื่อเป็นศูนย์กลางการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลงานด้านวัฒนธรรม เพื่อให้ประชาชนทั่วไป มีความรู้ ความเข้าใจอย่างถูกต้อง และช่วยปลูกจิตสำนึกให้คนในท้องถิ่นได้ตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมตามประเพณี อันจะสร้างความรู้และความภูมิใจในชุมชนท้องถิ่นด้วย

5. ควรส่งเสริมการศึกษาและการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานประเพณีแห่งสงกรานต์ เพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพในการดำเนินงานด้านการอนุรักษ์ สืบสาน ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีไทยและส่งเสริมการประชาสัมพันธ์สนับสนุนยุทธศาสตร์และเสริมสร้างศักยภาพด้านการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมจังหวัดนครปฐมอย่างยั่งยืน

6. ควรส่งเสริมโครงการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมภายในประเทศและระหว่างประเทศ โดยการใช้ศิลปวัฒนธรรม เป็นสื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีและสร้างสันติภาพระหว่างกัน เช่น จัดงานประเพณีแห่งสงกรานต์ลาวครั้งนานาชาติ งานเทศกาลเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านนานาชาติ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กชพรรณ คมขำ. 2557. การพัฒนาหลักสูตรเรื่องภาษาลาวครั้ง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. ลพบุรี: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- กนกวรรณ บริสุทธิ์ และคณะ .2542. การใช้ภาษาของลาวครั้งในหมู่บ้านทุ่งตาเปี้ยว ตำบลงประคำ อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก ; การศึกษาทางมานุษยคดีด้านการพูด .พิษณุโลก: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- กระทรวงวัฒนธรรม .2559. เทศกาล การแสดง ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ทั่วไทย 2560 . กรุงเทพฯ : กลุ่มประชาสัมพันธ์ สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม.
- คณินุช มียะบุญ .2537. การปรับตัวต่อสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงของลาวครั้งที่บ้านโคก จังหวัดสุพรรณบุรี. นครปฐม: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- จิตกวี กระจ่างเมฆ .2557. ความเชื่อและพิธีกรรมการนับถือผีบรรพบุรุษของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้งในอำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม. ลพบุรี: วิทยานิพนธ์ปริญญาเอก, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- จินดา ชาตวิงษ์. 2529. การศึกษาลักษณะของภาษาลาวครั้งที่บ้านห้วยด้วน อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม .นครปฐม: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ญาณภัทร ยอดแก้ว. 2559. การสืบสานวัฒนธรรมวิถีพุทธของชาติพันธุ์ลาวครั้งตำบลห้วยด้วน อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม. นครปฐม: รายงานวิจัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- ธิติพงษ์ มีทอง. 2559. การศึกษาอัตลักษณ์ของชาติพันธุ์ลาวครั้ง ตำบลห้วยด้วน อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม . นครปฐม: บทความวิจัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- นุจิรา รัตมีไพบูลย์. 2549. โครงการการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานผลิตภัณฑ์ผ้าจกลาวครั้ง หมู่ที่ 4 บ้านทุ่ง ตำบลห้วยขมิ้น อำเภอดอนช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี. กรุงเทพมหานคร: รายงานวิจัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- พระสยาม กาฬภักดี (อหีสโก). 2550. ลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมของชาวลาวครั้งบ้านบ่อกรูและบ้านทุ่งกฐิน ตำบลบ่อกรู อำเภอดอนนางบัว จังหวัดสุพรรณบุรี. กรุงเทพมหานคร: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.

- พัชรานี วัฒนชัย .2546. การศึกษาวิเคราะห์ลวดลายผ้ามัดหมี่ของกลุ่มคนไทยเชื้อสายลาวครั้งในจังหวัดภาคกลางของประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- แพรวภัทร ยอดแก้ว. 2559. การศึกษาวิเคราะห์อัตลักษณ์ของชาติพันธุ์ลาวครั้ง ในเทศบาลตำบลโพรงมะเดื่อ อำเภอเมืองจังหวัดนครปฐม. ในการประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ครั้งที่ 6 วันที่ 15-16 สิงหาคม 2559. สงขลา: มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.
- ไพรินทร์ สุขพินิจ. 2557. การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง ประเพณีขึ้นห่อเจ้านายของชุมชนลาวครั้ง หมู่บ้านโคก อำเภอบัวทอง จังหวัดสุพรรณบุรี กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. ลพบุรี: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม .2559. ประวัติความเป็นมาของเทศบาลตำบลโพรงมะเดื่อ .นครปฐม: แหล่งเรียนรู้บนเครือข่ายเทศบาลตำบลโพรงมะเดื่อเข้าถึงได้จาก . <http://home.npru.ac.th/st/general.html>
- รัชฎา สุขแสงสุวรรณ. 2547. ไทคั่ง ไทเวียง. กรุงเทพมหานคร: ภูมิปัญญา.
- รุจี ศรีสมบัติ. 2553. ผ้าทอลาวครั้งการอนุรักษ์ฟื้นฟูและพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอในวิถีชีวิต : มหาสารคาม: วิทยานิพนธ์ปริญญาเอก, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วิราวรรณ ขาดิบุตร. 2546. วัฒนธรรมและแนวทางอนุรักษ์สิ่งทอพื้นถิ่นในวิถีชีวิตลาวครั้ง กรณีศึกษาชุมชนในตำบลโคกหม้อ อำเภอทัพทัน จังหวัดอุทัยธานี. กรุงเทพมหานคร: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- วีรวัฒน์ วรรณ. 2550. ความมีตัวตนของผีในวัฒนธรรมลาวครั้งที่มีสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมธรรมชาติและสภาพแวดล้อมสรรค์สร้างของสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น. นครปฐม: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สามารถ รอดสำราญ. 2557. ลาวครั้ง (ไทยแดง). โรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย: นครปฐม.
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการเสริมสร้างสุขภาพ . 2559. คือเค้าโครง แห่งโพรงมะเดื่อ. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการเสริมสร้างสุขภาพโดยสำนักส่งเสริมสุขภาพชุมชน (สำนัก 3).
- สุพิศ ศรีพันธุ์. 2551. ภูมิปัญญาการทอผ้าของคนไทยเชื้อสายลาวครั้งในเขตอำเภอบางนางบวช จังหวัดสุพรรณบุรี. ขอนแก่น: การศึกษาอิสระ, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สมาลี ปิ่นทอง. 2552. การอนุรักษ์ฟื้นฟูและสืบสานภูมิปัญญาด้านโหราศาสตร์ของลาวครั้งเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของจังหวัดนครปฐม. มหาสารคาม: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เสาวนีย์ อารีจเจริญ .2556. การศึกษาลวดลายผ้าทอโบราณของชนชาติลาวครั้ง บ้านโคกหม้อ จังหวัดอุทัยธานี. กรุงเทพมหานคร: รายงานวิจัย, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.
- อัญญาพร ทองบริสุทธิ. 2547. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับผลผลิตผ้าจากพื้นเมืองของชุมชนลาวซี และลาวครั้ง อำเภอบางนางบวช จังหวัดสุพรรณบุรี. กรุงเทพมหานคร: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.